Hukuk Bölümü 2002/70 E. , 2002/59 K.

- 1615 SAYILI YASA'YA GÖRE TESIS EDILEN GÜMRÜK PARA CEZASI
  - GÜMRÜK KANUNU (MÜLGA) (1615) Madde 119

"İçtihat Metni"

Davacı : L. Dizel San. Tic. A.Ş.

Vekili : Av. H.A.Y.

Davalı : Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı Gaziemir Serbest Bölge Gümrük Müdürlüğü

O L A Y : 1) Davacı Şirket adına tescilli geçici muaf giriş beyannamesi ile 1615 sayılı Gümrük Kanunu'nun 119/1-a. maddesi uyarınca geçici ithali yapılan ve yurtta kalma süresi 6 ay olan eşyalardan 300 adedinin İzmir Çıkış Gümrük Müdürlüğünce tescilli çıkış beyannameleriyle yurt dışı edildiği, 513 adet eşyanın yasal süresi içerisinde yurt dışı edilmemesi nedeniyle 1615 sayılı Yasa'nın 149. maddesine istinaden eşyaya isabet eden katma değer vergisinin iki katı olan 1.021.970.000.- TL. gümrük para cezası verilmiş olup, yapılan itirazın Gümrük Başmüdürlüğünün 12.8.1999 gün ve 06 sayılı kararıyla tasdik edilmesi üzerine, davacı Şirket vekilince, sözkonusu gümrük para cezasının iptali istemiyle, 9.9.1999 gününde idari yargı yerine dava açılmıştır.

İZMİR 2. VERGİ MAHKEMESİ'nce, 17.9.1999 gün ve E:1999/675, K:1999/668 sayı ile, 2577 sayılı İYUK.'nun 15/1-a. maddesi gereğince görev yönünden reddedilerek dosyanın görevli ve yetkili İzmir İdare Mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir.

İZMİR 3. İDARE MAHKEMESİ; 24.11.1999 gün ve E:1999/856, K:1999/1057 sayı ile, 1615 sayılı Gümrük Kanunu'nun 149. maddesinde, Kanunun 118. ve 119. maddeleri hükümlerine aykırı hareket edenlerden eşyaya terettübeden vergiler alınmakla beraber bu vergilerin iki katı ayrıca para cezası alınacağı; 158. maddesinde de Gümrük İdaresince verilen ceza kararlarına karşı yetkili mahkemeye başvurularak itiraz olunabileceğinin öngörüldüğü; Gümrük Yönetmeliğinin 442. maddesinde ise, yetkili mahkemenin gümrük işlemlerinin yapıldığı yer Asliye Ceza Mahkemesi olduğunun belirtildiği; bu durumda, dava konusu para cezasına karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

2-Davacı vekili, bu kez, sözkonusu gümrük para cezasının iptali istemiyle, 3.1.2000 gününde adli yargı yerine dava açmıştır.

İZMİR 16. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ; 17.7.2000 gün ve E:2000/101, K:2000/853 sayı ile, 1615 sayılı Gümrük Kanunu'nu yürürlükten kaldıran 4458 sayılı Kanun'un 242/7. maddesine göre dava konusu itiraza bakma görevinin idari yargının görev alanına girdiği; görev alanı kamu düzeninden olduğundan diğer usul hükümleri gibi yayımlandığı tarihte derhal yürürlüğe gireceği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Bu karar, davalı idare vekilince temyiz edilmiş olup, YARGITAY 7. CEZA DAİRESİ'nin 22.1.2002 gün ve E: 2002/265, K:2002/81 sayılı kararıyla, 4.11.1999 günlü Resmi Gazetede yayımlanarak 4.2.2000 tarihinde yürürlüğe giren 4458 sayılı Gümrük Kanunu hükümleri uyarınca itirazı inceleme görevinin idari yargıya ait olduğu gözetilmeden hüküm tesis edildiği nedeniyle bozulmuş; İZMİR 16. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ'nce yeniden yapılan inceleme sonunda, 19.4.2002 gün ve E:2002/222, K:2002/178 sayı ile, anılan bozma kararına uyulmak suretiyle yeniden görevsizlik kararı verilmiş ve tarafları ile konusu aynı olan itiraza ilişkin olarak daha önce İzmir 3. İdare Mahkemesince görevsizlik kararı verilmiş olduğundan olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğundan ve muterizin de isteğinin bulunduğundan bahisle, uyuşmazlığın halli için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiştir.

3- Bu arada davacı Şirket vekilince, 25.7.2000 gününde yeniden idari yargı yerine dava açılmış ise de, İZMİR 4. İDARE MAHKEMESİ' nce; 14.9.2000 gün ve E:2000/530, K:2000/612 sayı ile, İzmir 3. İdare Mahkemesi'nin kesinleşen görevsizlik kararı ile İzmir 16. Asliye Ceza Mahkemesinin görevsizlik kararı nedeniyle adli ve idari yargı yerleri arasında doğmuş bulunan görev uyuşmazlığının Uyuşmazlık Mahkemesi'nce incelenerek görevli yargı yeri belirlenmeden ve kesin hüküm nedeniyle işin esasının incelenemeyeceği gerekçesiyle, davanın incelenmeksizin reddine karar verilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ali HÜNER'in Başkanlığında, Üyeler: Dr. Mustafa KILIÇOĞLU , Ümran SAYIŞ, Bekir AKSOYLU, Ayla ALKIVILCIM, Dr. Serdar ÖZGÜLDÜR ve Hıfzı ÇUBUKLU'nun katılımlarıyla yapılan 7/10/2002 günlü toplantısında, Raportör-Hakim İsa YEĞENOĞLU'nun davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mustafa EKİNCİ ile Danıştay Savcısı Emin Celalettin ÖZKAN'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

USULE İLİŞKİN İNCELEME :

Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesi'nce verilen görevsizlik kararı üzerine kendine gelen davada İzmir 16. Asliye Ceza Mahkemesi'nce de görevsizlik kararı verilmesi nedeniyle, anılan Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olup, hernekadar bu Mahkemece ayrıca dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar verilmiş ise de dava dosyasında davacı Şirket vekilinin bu yöndeki isteminin bulunduğu gözönüne alınarak, usule ilişkin herhangi bir noksanlık görülmediğinden esas inceleme yapılmasına oybirliği ile karar verildi.

ESASA İLİŞKİN İNCELEME :Dava, gümrük para cezasına ilişkin işlemin iptali isteminden ibarettir.

Mülga 19.7.1972 tarih ve 1615 sayılı Gümrük Kanunu'nun 158. maddesinin son fıkrasında, Gümrük İdaresince verilen ceza kararlarına karşı yapılan itirazlar üzerine, Gümrükler Başmüdürlükleri ile Gümrükler Genel Müdürlüğünce tesis olunan işlemlere karşı tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde yetkili mahkemeye başvurularak itiraz edileceği hükme bağlanmış; anılan Kanun'un uygulanmasına ilişkin Gümrük Yönetmeliği'nin 442. maddesinde, Yasa'da sözü geçen yetkili mahkemenin Asliye Ceza Mahkemesi

olduğuna işaret edilmiş; gerek uygulamada gerekse yerleşik yargısal içtihatlarla, gümrük para cezasına karşı yapılan itirazları incelemekle adli yargı yerinin görevli olduğu kabul görmüş bulunmakta idi.

Anılan 1615 sayılı Yasa'yı yürürlükten kaldıran 27.10.1999 tarih ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 242. maddesinin 3. , 4., 5. ve 6. bendlerinde gümrük vergilerine ve cezalarına karşı gümrük idaresi nezdinde yapılacak itirazlarda izlenecek yöntem gösterilmiş ve 7. bendinde, "Gümrük başmüdürlükleri ile Gümrük Müsteşarlığı kararlarına karşı işlemin yapıldığı gümrük müdürlüğünün veya gümrük başmüdürlüğünün bulunduğu yerdeki idari yargı mercilerine başvurulabilir." denilmiş, ancak mülga 1615 sayılı Yasa'ya göre tesis edilen ceza kararlarına karşı açılacak ya da açılmış olup da sonuçlanmamış davalar ile ilgili olarak herhangi bir geçici hükme yer verilmemiştir.

4.11.1999 tarih ve 23866 sayılı resmi Gazetede yayımlanan 4458 sayılı Yasa, 247. maddesindeki "Bu Kanun yayımını izleyen tarihten itibaren üç ay sonra yürürlüğe girer." kuralı uyarınca, 5.2.2000 gününde yürürlüğe girmiştir.

Olayda, dava konusu gümrük para cezası, mülga 1615 sayılı Yasa hükümlerine göre verilmiş olup; yeni Yasa Resmi Gazetede yayımlanmış olmakla birlikte mülga Yasa'nın yürürlükte bulunduğu dönemde idari itiraz yolunun tüketilmesi üzerine açılan davada, yeni Yasa'nın yürürlüğe girmesinden önce idari yargı yerince verilen görevsizlik kararında, işlemin tesis edildiği tarihte yürürlükte bulunan eski Yasa'ya göre adli yargının görevli olduğuna işaret edilmiş; bunun üzerine adli yargı yerinde açılan davada ise, yeni Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihten sonra verilen görevsizlik kararında, yeni Yasa hükümlerine göre idari yargının görevli olduğu belirtilmiştir.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Buna göre, davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

Hernekadar, sadece görev kuralı değil, Gümrük Kanunu tümüyle değiştirilmiş ise de; incelenen uyuşmazlıkta dava konusu edilen idari para cezasının hukuki niteliğinde bir değişiklik sözkonusu olmadığına ve yasakoyucu tarafından, yeni Gümrük Kanunu'ndaki görev kuralının, bu Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair geçici bir hüküm getirilmediğine göre, kamu düzenine ilişkin bulunan görev kuralının geçmişe etkili olacağı yolundaki genel hukuk ilkesi karşısında, gümrük para cezasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünde, yürürlükte bulunan 4458 sayılı Yasa'nın 242/7. maddesi uyarınca idari yargı yeri görevli bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, İzmir 3. İdare Mahkemesi'nce verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ :Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle İzmir 3. İdare Mahkemesi'nin 24.11.1999 gün ve E:1999/856, K:1999/1057 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 7.10.2002 gününde KESİN OLARAK OYBİRLİĞİ İLE karar verildi.